

Brussell, 13 ta' Ġunju 2016
(OR. en)

9226/16

ECOFIN 466
UEM 212
SOC 330
EMPL 226
COMPET 300
ENV 345
EDUC 201
RECH 192
ENER 208
JAI 456

NOTA

minn:	Segretarjat Ġenerali tal-Kunsill
lil:	Kumitat tar-Rappreżentanti Permanenti/Kunsill
Nru dok. Cion:	9140/16 ECOFIN 431 UEM 181 SOC 295 EMPL 191 COMPET 268 ENV 312 EDUC 168 RECH 160 ENER 173 JAI 418 - COM(2016) 343 final
Suġġett:	Rakkomandazzjoni għal RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL dwar il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-2016 tar-Rumanija u li tagħti opinjoni tal-Kunsill dwar il-programm ta' konverġenza tal-2016 tar-Rumanija

Id-delegazzjonijiet isibu meħmuż l-abbozz ta' Rakkomandazzjoni tal-Kunsill imsemmija hawn fuq, kif riveduta u maqbula minn diversi kumitati tal-Kunsill, abbażi tal-proposta tal-Kummissjoni COM(2016) 343 final.

RAKKOMANDAZZJONI TAL-KUNSILL

ta' ...

**dwar il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-2016 tar-Rumanija
u li taghti opinjoni tal-Kunsill dwar il-Programm ta' Stabbiltà tal-2016 tar-Rumanija**

IL-KUNSILL TAL-UNJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidra t-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikoli 121(2) u 148(4) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1466/97 tas-7 ta' Lulju 1997 dwar it-tishih tas-sorveljanza ta' pożizzjonijiet ta' budget u s-sorveljanza u l-koordinazzjoni tal-politika ekonomika¹, u partikolarment l-Artikolu 9(2) tiegħu,

Wara li kkunsidra r-rakkomandazzjoni tal-Kummissjoni Ewropea,

Wara li kkunsidra r-riżoluzzjonijiet tal-Parlament Ewropew,

Wara li kkunsidra l-konklużjonijiet tal-Kunsill Ewropew,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Komitat tal-Impjiegi,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Komitat Ekonomiku u Finanzjarju,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Komitat tal-Protezzjoni Soċjali,

Wara li kkunsidra l-opinjoni tal-Komitat tal-Politika Ekonomika,

¹ ĠU L 209, 2.8.1997, p. 1.

Billi:

- (1) Fis-26 ta' Novembru 2015, il-Kummissjoni adottat l-Istharriġ Annwali dwar it-Tkabir, li ta bidu għas-Semestru Ewropew għall-koordinazzjoni tal-politika ekonomika tal-2016. Il-prijoritajiet tal-Istharriġ Annwali dwar it-Tkabir ġew approvati mill-Kunsill Ewropew fis-17-18 ta' Marzu 2016. Fis-26 ta' Novembru 2015, abbażi tar-Regolament (UE) Nru 1176/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill², il-Kummissjoni adottat ir-Rapport dwar il-Mekkaniżmu ta' Twissija, li fih hija identifikat lir-Rumanija bħala wiehed mill-Istati Membri li fir-rigward tiegħu kellha ssir analiżi fil-fond.
- (2) Ir-rapport għal kull pajjiż tal-2016 għar-Rumanija ġie ppubblikat fis-26 ta' Frar 2016. Dan ivvaluta l-progress li għamlet ir-Rumanija fl-indirizzar tar-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż adottati mill-Kunsill fl-14 ta' Lulju 2015 u l-progress li għamlet ir-Rumanija lejn il-miri nazzjonali tagħha ta' Europa 2020. Inkluda wkoll l-analiżi fil-fond skont l-Artikolu 5 tar-Regolament (UE) Nru 1176/2011. Fit-8 ta' Marzu 2016, il-Kummissjoni ppreżentat ir-riżultati tal-analiżi fil-fond. L-analiżi tal-Kummissjoni wasslitha biex tikkonkludi li r-Rumanija mhi għaddejja mill-ebda żbilanċ makroekonomiku.
- (3) Fit-28 ta' April 2016, ir-Rumanija ppreżentat il-Programm Nazzjonali ta' Riforma tal-2016 tagħha u l-Programm ta' Konvergenza tal-2016 tagħha. Sabiex jiġu kkunsidrati l-konnessjonijiet ta' bejniethom, iż-żewġ programmi ġew ivvalutati fl-istess żmien.

² Regolament (UE) Nru 1176/2011 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Novembru 2011 dwar il-prevenzjoni u l-korrezzjoni tal-iżbilanċi makroekonomiċi (ĠU L 306, 23.11.2011, p. 25).

- (4) Il-programmazzjoni tal-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropej għall-perjodu 2014-2020 indirizzat ir-rakkomandazzjonijiet rilevanti speċifiċi għal kull pajjiż. Kif kien previst fl-Artikolu 23 tar-Regolament (UE) Nru 1303/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill³, fejn ikun neċessarju li jingħata sostenn lill-implimentazzjoni tar-rakkomandazzjonijiet rilevanti tal-Kunsill, il-Kummissjoni tista' titlob lil Stat Membru li jirrieżamina u jipproponi emendi għall-Ftehim ta' Shubija u għall-programmi rilevanti tiegħu. Il-Kummissjoni pprovdiet dettalji ulterjuri dwar kif tista' tagħmel użu minn din id-dispożizzjoni f'linji gwida dwar l-applikazzjoni tal-miżuri li jorbtu l-effettività tal-Fondi Strutturali u ta' Investiment Ewropew ma' governanza ekonomika tajba.
- (5) It-tielet programm ta' assistenza finanzjarja tal-bilanċ ta' pagamenti (2013-2015) spiċċa f'Settembru 2015 mingħajr ma tlestiet l-ebda analiżi. It-tielet missjoni ta' analiżi formali (16-30 ta' Ġunju 2015) biex tivvaluta l-implimentazzjoni tal-kondizzjonijiet tal-programm ma tlestietx. Filwaqt li sar xi progress f'bosta oqsma, il-ksib attwali u preċedenti tal-programm kienu mminati f'oqsma ta' politika ewlenija. Is-sorveljanza ta' wara l-programm bdiet fl-1 ta' Ottubru 2015 u ser tkompli sakemm mill-inqas 70% tas-self mogħti skont l-ewwel programm tal-bilanċ ta' pagament ikun thallas lura, jiġifieri mill-inqas sar-rebbiegħa tal-2018.

³ Regolament (UE) Nru 1303/2013 tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-17 ta' Diċembru 2013 li jistabbilixxi dispożizzjonijiet komuni dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Soċjali Ewropew, il-Fond ta' Koeżjoni, il-Fond Agrikolu Ewropew għall-Iżvilupp Rurali u l-Fond Marittimu u tas-Sajd Ewropew u li jistabbilixxi d-dispożizzjonijiet generali dwar il-Fond Ewropew għall-Iżvilupp Reġjonali, il-Fond Soċjali Ewropew, il-Fond ta' Koeżjoni u l-Fond Ewropew għall-Affarijiet Marittimi u s-Sajd u li jhassar ir-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1083/2006 (ĠU L 347, 20.12.2013, p. 320).

- (6) Attwalment ir-Rumanija qieghda fil-parti preventiva tal-Patt ta' Stabbiltà u Tkabbir. Fil-Programm ta' Konvergenza tiegħu tal-2016, il-Gvern għandu l-pjan li jkun hemm deterjorazzjoni tal-bilanċ nominali minn -0,7% fl-2015 għal -2,9% tal-PDG fl-2016 u l-2017. Il-bilanċ strutturali mistenni li jiddeterjora wkoll. Il-programm jippjana li jitbiegħed mill-obiettiv baġitarju fit-terminu medju - defiċit strutturali ta' 1% tal-PDG - li kien inkiseb fl-2014 u l-2015 u ma jippjanax li jerga' lura għalih matul il-perjodu tal-programm. Skont il-programm ta' konvergenza, il-proporzjoni tad-dejn tal-amministrazzjoni pubblika mal-PDG mistenni li jibqa' taħt l-40% matul il-medda tal-programm. Ix-xenarju makroekonomiku li fuqu huma bbażati dawn il-projezzjonijiet baġitarji huwa plawżibbli għall-2016 u kemxejn favorevoli għall-2017. Abbażi tal-previżjonijiet tar-rebbiegħa tal-Kummissjoni tal-2016, jeżisti riskju għoli ta' devjazzjoni sinifikanti kemm fl-2016 u, jekk ma jinbidlux il-politiki, fl-2017. Barra minn hekk, il-previżjonijiet tar-rebbiegħa tal-Kummissjoni tal-2016 jipprogettaw defiċit tal-gvern ġenerali ta' 3,4 % tal-PDG għall-2017, 'il fuq mill-valur referenzjarju ta' 3 % tal-PDG tat-Trattat. Abbażi tal-valutazzjoni tiegħu tal-Programm ta' Konvergenza u meta titqies il-previżjoni tar-rebbiegħa tal-Kummissjoni tal-2016, il-Kunsill huwa tal-fehma li jeżisti r-riskju li r-Rumanija ma tkunx konformi mad-dispożizzjonijiet tal-Patti ta' Stabbiltà u Tkabbir. Għaldaqstant, ser ikun hemm bżonn ta' miżuri ulterjuri biex tiġi ggarantita l-konformità fl-2016 u fl-2017.
- (7) Il-qafas fiskali fir-Rumanija hu sod fir-rigward tad-dispożizzjonijiet tiegħu, iżda mhuwiex applikat b'mod effettiv fil-prattika. L-ebda wiehed mill-miżuri fiskali reċenti ta' zieda fid-defiċit ma ġie mibdi u adottat bħala parti mill-proċess baġitarju standard. Fl-2015, inkiser ir-rekwiżit li tiġi inkluża valutazzjoni tal-impatt ivverifikata mill-Ministeru tal-Finanzi għal miżuri legiſlattivi godda li jzidu n-nefqa pubblika jew inaqqsu d-dhul pubbliku, b'rispett għal-limiti ta' nefqa, u biex jiġu proposti miżuri ta' kumpens għal tnaqqis fid-dhul. Fil-prattika, il-Kunsill Fiskali ngħata żmien qasir hafna biex jirreaġixxi għall-proposti baġitarji u l-opinjoni u r-rakkomandazzjonijiet tiegħu mhumix ikkunsidrati biżżejjed. Il-Liġi tal-Baġit tal-2016 timmira lejn defiċit fiskali ta' 2,95% tal-PDG, li jwassal għal devjazzjoni sinifikanti mill-obiettiv fit-terminu medju. Dan hu tbeġħid mill-qafas fiskali nazzjonali.

- (8) Qed jiġu implimentati numru ta' miżuri għat-titjib tal-gbir tat-taxxi u ż-żieda fil-konformità mar-regoli tat-taxxa. Dawn jinkludu cash registers obbligatorji, regoli msahha ta' pagament bi flus kontanti, proċedura ta' registrazzjoni tal-VAT ġdida, awditjar intensifikat mill-awtorità tat-taxxa (ANAF) u r-riorganizzazzjoni li għadha għaddejja tal-awtorità. Madankollu, evażjoni tat-taxxa għolja u livell baxx ta' konformità mar-regoli tat-taxxa jibqgħu sfida. Xogħol mhux iddikjarat u dħul sottodikjarat ikomplu jkunu ta' piż għad-dħul mit-taxxa u huma ta' distorsjoni għall-ekonomija. L-effikaċja tal-miżuri, inklużi dawk mill-Ispettorat tax-Xogħol, biex ix-xogħol mhux iddikjarat jitnaqqas, għadha limitata.
- (9) Il-liġi tal-ugwalizzazzjoni tal-etajiet tal-pensjoni għall-irġiel u għan-nisa ilha pendenti quddiem il-Parlament mill-2013. L-adozzjoni tagħha żżid il-partecipazzjoni fis-suq tax-xogħol ta' nisa iktar anzjani, bit-tnaqqis tad-disparità bejn is-sessi tal-pensjoni u l-mitigazzjoni tar-riskju ta' faqar relatat mal-anzjanità.
- (10) Il-kundizzjonijiet tas-suq tax-xogħol tjiebu fl-2015. Il-rata tal-qgħad hi baxxa u r-rata ta' impjieg qed tiżdied. Il-qgħad ta' terminu twil hu inqas mill-medja tal-UE. Madankollu għad baqa' sfidi sinifikanti, speċjalment b'relazzjoni mar-rata għolja ta' żgħażaġh barra mill-impjieg, edukazzjoni jew taħriġ u hemm sensibilizzazzjoni limitata biex jiġu attivati b'mod effettiv.
- (11) L-Aġenzija tal-Impjiegi Nazzjonali qieghda lura milli toffri servizzi personalizzati lil dawk li qed ifittxu impjieg, minkejja konsultazzjoni obbligatorja għal postijiet vakanti lill-Aġenzija tal-Impjiegi Nazzjonali. Giet adottata proċedura li toffri appoġġ personalizzat għall-kategoriji varji ta' persuni qieghda, iżda għadha ma gietx implimentata. Il-kooperazzjoni bejn is-servizzi ta' impjieg u soċjali hi limitata hafna u dan jagħmel l-attivazzjoni ta' benefiċjarji ta' assistenza soċjali iktar diffiċli.
- (12) Il-paga minima, li hi fost l-iktar baxxa fl-Unjoni, żdiedet b'mod sostanzjali mill-2013 u n-nuqqas ta' kriterji objettivi għat-twaqqif tagħha tohloq incertezza. Twaqqaf grupp ta' hidma tripartitiku biex jaħdem fuq ir-riforma tat-twaqqif tal-paga minima, iżda għad ma hemmx linji gwida jew kriterji ċari li jikkunsidraw l-impatt fuq il-ħolqien tax-xogħol, il-kundizzjonijiet soċjali u l-kompetittività. B'mod generali, id-djalogu soċjali għadu dgħajfef.

- (13) Ir-Rumanija għandha wiehed mill-ogħla riskji ta' faqar jew esklużjoni soċjali fl-Unjoni. L-attivazzjoni tas-suq tax-xogħol ta' persuni fuq assistenza soċjali hi limitata ħafna, speċjalment f'żoni rurali. L-indiċi ta' referenza soċjali, li fuqu huma bbażati l-ammonti ta' benefiċċji soċjali, mhijiex aġġornata b'mod konformi mal-kuntest ekonomiku, u dan jista' jaffettwa l-benefiċċji maż-żmien. Il-Liġi tad-Dhul Minimu ta' Inkluzjoni, li hi mistennija li ttejjeb l-immirar u l-adegwatezza ta' benefiċċji u l-attivazzjoni tas-suq tax-xogħol ta' riċevituri ta' dhul minimu ta' inkluzjoni, intbagħtet lill-Parlament għall-adozzjoni. Madankollu, bosta miżuri fil-"pakkett ta' kontra l-faqar" tal-Gvern għandhom l-għan li jindirizzaw din il-kwistjoni, bl-użu ta' approċċ interattiv (l-educazzjoni, is-saħħa, is-settur tal-abitazzjoni, il-protezzjoni soċjali, it-trasport).
- (14) Ir-Rumanija għadha taffaċċja sfidi ta' edukazzjoni. Bosta strateġiji jkopru t-tagħlim tul il-hajja, l-educazzjoni u t-taħriġ vokazzjonali, l-educazzjoni terzjarja u t-tluq bikri mill-iskola. Madankollu, ir-rata ta' tluq bikri mill-iskola għadha ferm ogħla mill-medja tal-UE, parzjalment minħabba dewmien sinifikanti fl-istrateġija approvata fl-2015. Il-programmi ta' prevenzjoni u rimedju huma limitati. Gruppi vulnerabbli bħar-Rom u tfal minn familji fqar għadhom jiffaċċaw ostakli fl-aċċess u t-twettiq ta' edukazzjoni ta' kwalità, speċjalment f'żoni rurali. Fl-educazzjoni u fil-kura bikrija tat-tfal, ir-Rumanija ħadet azzjoni biex tappoġġa l-partecipazzjoni ta' studenti żvantaġġati fil-kindergarten (tfal ta' bejn 3-6 snin). L-ġhoti ta' servizzi għat-tfal żgħar għal tfal bejn 0-3 snin għadu limitat. Il-leġislazzjoni reċenti għall-estensjoni ta' dispożizzjonijiet ta' liv tal-ġenituri, flimkien ma' inċentivi tax-xogħol insuffiċjenti, jistgħu jżidu l-ostakli għall-partecipazzjoni tan-nisa fis-suq tax-xogħol. Il-partecipazzjoni fl-educazzjoni u fit-taħriġ vokazzjonali sekondarji għolja hi ogħla mill-medja tal-UE, iżda r-rati tal-abbandun bikri mill-iskola għadhom għoljin. Ir-rata ta' kisba terzjarja qed tiżdied, iżda l-kwalità u r-rilevanza tas-suq tax-xogħol ta' edukazzjoni għolja hi limitata. Il-partecipazzjoni fl-educazzjoni tal-adulti hi baxxa ħafna.
- (15) Ir-rizultati tas-saħħa fir-Rumanija huma fqar. Is-stennija ta' tul tal-hajja fit-twelid hi ferm inqas mill-medja tal-UE kemm għall-irġiel kif ukoll għan-nisa. L-aċċess għall-kura tas-saħħa u d-dipendenza żejda fuq il-kura fi sptarijiet jibqgħu ta' thassib kbir. Pagamenti informali popolari jnaqqsu l-aċċess għall-kura tas-saħħa għal persuni bi dhul baxx. Ir-Rumanija adottat miżuri biex jitjieb l-aċċess għall-kura tas-saħħa għal pensjonanti bi dhul baxx u persuni f'komunitajiet remoti u izolati. Qed jiġi żviluppat netwerk ta' medjaturi soċjali u tas-saħħa u ġie propost abbozz tal-liġi dwar servizzi tal-komunità. Id-deistituzzjonalizzazzjoni ta' persuni b'diżabbiltà għadha sfida.

- (16) Ir-Rumanija ħadet azzjoni biex tindirizza l-finanzjament baxx tas-sistema tal-kura tas-saħħa u l-użu ineffiċjenti tar-riżorsi pubbliċi. Dawn ir-riformi inkludew l-ikklerjar ta' arretrati fis-settur tas-saħħa, zieda fis-sostenibbiltà tan-nefqa farmaċewtika, l-implimentazzjoni ta' soluzzjonijiet tas-saħħa elettronika, it-titjib fil-finanzjament tas-sistema tas-saħħa, it-tfassil ta' strateġija għal bidla tar-riżorsi minn kura bbażata fuq sptar lejn kura preventiva u primarja, u proċeduri ta' akkwist ċentralizzati. Madankollu, in-nuqqas ta' kapaċità amministrattiva qed idewwem l-implimentazzjoni tal-istrateġija nazzjonali tas-saħħa 2014-2020. B'mod partikolari, l-effiċjenza tas-sistema tas-saħħa hi limitata minn dewmien fl-issimplifikar tas-settur tal-isptarijiet u bidla minn kura tas-saħħa fl-isptar għal waħda ta' pazjenti ta' barra li hija iktar kosteffikaċi.
- (17) L-inugwaljanzi ewlenin ta' żvilupp tar-Rumanija huma bejn iż-żoni urbani u dawk rurali. Ir-riżultati tax-xogħol, soċjali, tal-kura tas-saħħa u tal-edukazzjoni huma inqas fiż-żoni rurali u persuni jiffaċċjaw inqas aċċess għal edukazzjoni, servizzi mediċi, utilitajiet bażiċi, u servizzi bażiċi minħabba kapaċità amministrattiva lokali baxxa u frammentata. Safrattant, l-iżvilupp soċjoekonomiku taż-żoni rurali hu limitat minn infrastruttura tat-trasport mhux żviluppata biżżejjed u trasport pubbliku u privat limitat, flimkien ma' spejjeż ta' vjaġġar oġġla u aċċess limitat għal infrastruttura tal-broadband. Valur miżjud baxx fl-agrikoltura u n-nuqqas ta' diversifikazzjoni ekonomika f'żoni rurali jillimitaw l-iżvilupp ta' ekonomija rurali sostenibbli. Proporzjon għoli tal-forza tax-xogħol rurali taħdem f'agrikoltura ta' sussistenza jew semisussistenza assoċjati ma' qgħad moħbi jew xogħol tal-familja mhux remunerat, produttività baxxa u faqar. Pakkett ta' kontra l-faqar, li ser jiġi ffinanzjat fil-biċċa l-kbira minn fondi tal-UE, jipprovdi għal approċċ integrat għall-ġlieda kontra l-faqar, inkluż f'żoni rurali. Hemm pjanijiet għat-twaqqif ta' timijiet tal-komunità integrati, li joffru bosta servizzi integrati għal komunitajiet żvantaġġati, iżda għadhom ma ġewx implimentati.

- (18) Il-qafas strateġiku għar-riforma tal-amministrazzjoni pubblika ilu fis-sehh mill-2014, iżda l-implimentazzjoni kienet kajmana fl-2015. Ġew adottati xi inizjattivi ewlenin fl-2016 għal żieda fit-trasparenza u l-effikaċja tal-funzjonament tal-amministrazzjoni pubblika. Madankollu, id-dewmien fl-adozzjoni ta' approċċ manigjerjali tar-riżorsi umani ġenerali u trasparenti, b'mod partikolari ir-reklutaġġ/il-ħatra, l-evalwazzjoni, il-pagi u l-progress tul il-karriera mal-kategoriji kollha tal-persunal u t-taħriġ, iħallu lok għal approċċ arbitrarju għal proċeduri u deċiżjonijiet ewlenin. Dan, flimkien ma' strutturi organizzazzjonali instabbli, għandhom impatt negattiv fuq l-indipendenza u l-professjonalizmu tas-servizz ċivili u, għalhekk, fuq l-effikaċja u l-effiċjenza. Proċeduri amministrattivi kkumplikati, sistema ta' akkwist pubbliku ineffiċjenti u korruzzjoni mifruxa jillimitaw l-għoti ta' servizzi (inklużi servizzi tal-gvern elettroniku), kemm lill-pubbliku u lin-negozji. Ippjanar strateġiku, baġitjar ta' programmi, prattiki ta' konsultazzjoni u tfassil ta' politika bbażata fuq evidenza għadhom ma jintużawx biżżejjed. Dawn l-isfidi jxekklu l-implimentazzjoni ta' politiki importanti fuq ħafna oqsma, inkluż it-teħid effettiv ta' fondi tal-UE disponibbli u appoġġ iehor finanzjarju.
- (19) Intraprizi tal-Istat li jiddominaw setturi ekonomiċi ewlenin għandhom tendenza li ma jrendux kemm jistgħu. Dawn huwa speċjalment prevalenti f'industriji tal-infrastruttura ewlenin, responsabbli għal 44 % tal-fatturat u 77 % tal-impjiegi fis-settur tal-enerġija u 24 % u 28 % rispettivament fis-settur tat-trasport. L-Ordinanza ta' Emergenza tal-Gvern 109/2011 dwar il-governanza korporattiva tal-imprizi proprjetà tal-istat ġiet ikkonvertita f'ligi fl-10 ta' Mejju 2016 b'emendi li jallinjaw ahjar ma' prassi internazzjonali tajba. Ir-Rumanija kompliet bir-reklutaġġ ta' manigers professjonali biex jieħdu post il-manigment interim f'bosta intraprizi tal-Istat iżda l-programm kien aktar kajman milli kien tħabbar fil-bidu. It-trasparenza u r-responsabbiltà ta' intraprizi tal-Istat jibbenefikaw mill-aċċellerazzjoni tal-adozzjoni tal-baġits annwali u l-approvazzjoni u l-pubblikazzjoni ta' kontijiet annwali awditjati. Qed tithejja ligi ġdida tal-privatizzazzjoni. Madankollu, din tista' tinkludi dispożizzjonijiet b'kunflitt mal-legislazzjoni ta' governanza korporattiva. Ta' tħassib partikolari huma r-ripetizzjonijiet possibbli fir-responsabbiltajiet tal-amministratur speċjali tal-privatizzazzjoni u l-manigment tal-kumpanija.

- (20) Minkejja l-isforzi tal-istituzzjonijiet ġudizzjarji biex jindirizzaw korruzzjoni fil-livelli għolja, il-korruzzjoni għadha preżenti f'hafna setturi ekonomiċi u tinvolvi uffiċjali maħtura u eletti fil-livelli kollha tal-gvern kif ukoll impjegati taċ-ċivil u impjegati ta' istituzzjonijiet pubbliċi. Qed jiġu implimentati riformi ġudizzjarji ewlenin, iżda għad hemm tħassib dwar l-ammont kbir ta' xogħol fil-qrati, il-prevedibbiltà u l-infurzar xieraq ta' deċiżjonijiet tal-qrati u pressjoni esterna fuq il-ġudikatura. Skont il-Mekkaniżmu għall-Kooperazzjoni u l-Verifika, ir-Rumanija tirċievi rakkomandazzjonijiet fl-oqsma tar-riforma ġudizzjarja u l-ġlieda kontra l-korruzzjoni. Għalhekk dawn l-oqsma mhumiex koperti mir-rakkomandazzjonijiet speċifiċi għall-pajjiż għar-Rumanija.
- (21) Tjiebet is-solidità tas-settur finanzjarju. Madankollu, is-settur għadu vulnerabbli għal inizjattivi legali domestiċi. Il-liġi riċentement adottata dwar il-kwittanza ta' dejn b'applikazzjoni retroattiva fuq l-istokk eżistenti ta' self tista' tikkostitwixxi sfida għal bosta istituzzjonijiet ta' kreditu u twassal għal attività ta' kreditu iktar dgħajfa. Il-liġi tista' żżid ir-riskji għall-istabbiltà tas-settur finanzjarju b'implikazzjonijiet għall-ekonomija kollha. Żviluppi oħrajn jista' jkollhom impatt negattiv fuq banek inkluża l-proposta ta' konverżjoni ta' self b'munita barranija f'munita lokali u ċerti deċiżjonijiet tal-qrati dwar klawżoli kuntrattwali ingusti f'kuntratti ta' self.
- (22) Infrastruttura insuffiċjenti jew ta' kwalità baxxa huma fost il-fatturi l-aktar problematiċi biex isir negozju fir-Rumanija u tirrappreżenta ostaklu għall-kummerċ u għall-iżvilupp ekonomiku. Minkejja titjib żgħir reċenti, ir-Rumanija għadha tikklassifika fost l-aħħar pajjiżi fir-reġjun fil-perċezzjoni tal-kwalità tat-trasport u fl-infrastruttura tal-komunikazzjoni. In-netwerk ta' toroq u awtostradi huwa żgħir meta mqabbel ma' dawk tar-reġjun u mad-daqs tal-pajjiż. L-adozzjoni tal-pjan direttur tat-trasport u r-riforma tas-sistema tal-ferroviji li takkumpanjah iddewmu b'mod ripetut.

- (23) L-investiment pubbliku naqas mill-2008 'l hawn minkejja d-disponibbiltà kbira ta' finanzjament, b'mod partikolari mill-fondi tal-UE. Din ix-xejra daret fl-2015, imma l-investiment pubbliku huwa mistenni li jonqos mill-2016 'il quddiem, peress li l-implimentazzjoni tal-programm 2014-2020 għadha ma bdiex kompletament u mhux qed jithejjew biżżejjed proġetti maturi. Ir-Rumanija għamlet sforzi reċenti u li għadhom għaddejjin għat-tishih tal-kooperazzjoni interministerjali, ir-riorganizzazzjoni tas-sistema ta' akkwist pubbliku u t-titjib tal-ippjanar u l-implimentazzjoni ta' proġetti ta' investiment. Madankollu, it-tnejn ta' proġetti ta' investiment pubbliku għadhom insuffiċjenti u għadhom suxxettibbli għal influwenza esterna. L-għażla ta' proġetti għadha mxejnkla minn nuqqas ta' ppjanar fuq terminu medju u twil u prijoritajiet strateġiċi, il-bżonn ta' ftehim bejn bosta li jiehdu deċiżjonijiet, is-setgħa ta' infurzar limitat tal-Unità ta' Evalwazzjoni ta' Investiment Pubbliku fil-Ministeru tal-Finanzi Pubbliċi u n-nuqqas ta' kriterji ta' għażla fil-programm nazzjonali għall-iżvilupp lokali.
- (24) Minkejja t-titjib sinifikanti fil-kompetittività tal-ispejjeż u l-prestazzjoni tal-kummerċ, il-kompetittività mhux tal-ispiża tar-Rumanija għadha sfida. Ostakli strutturali qed ixejnklu t-transizzjoni għal ekonomija b'valur oġġla miżjud u jillimitaw l-abbiltà tar-Rumanija biex tkompli tkompli sostenibbli. Il-komplessità ta' proċeduri amministrattivi, il-volatilità ta' politiki fiskali u ta' taxxa, u ambjent tan-negozju dgħajef ikomplu jkunu ta' piż fuq deċiżjonijiet ta' investiment. Evazzjoni tat-taxxa għolja u xogħol mhux iddikjarat inaqqas d-dħul u huma ta' distorsjoni għall-ekonomija. L-aċċess għal finanzjament għal intrapriżi żgħir u ta' daqs medju għadu limitat.

- (25) Fil-kuntest tas-Semestru Ewropew, il-Kummissjoni wettqet analizi komprensiva tal-politika ekonomika tar-Rumanija u ppubblikatha fir-rapport għal kull pajjiż tal-2016. Hija vvalutat ukoll il-Programm ta' Konvergenza u l-Programm Nazzjonali ta' Riforma u s-segwitu mogħti għar-rakkomandazzjonijiet indirizzati lir-Rumanija fis-snin preċedenti. Hija qieset mhux biss ir-rilevanza tagħhom għas-sostenibbiltà tal-politika fiskali u soċjoekonomika fir-Rumanija imma qieset ukoll il-konformità tagħhom mar-regoli u mal-gwida tal-UE, fid-dawl tal-hteġa li tissaħħaħ il-governanza ekonomika kumplessiva tal-UE billi jingħata kontribut fil-livell tal-UE għad-deċiżjonijiet nazzjonali futuri. Ir-rakkomandazzjonijiet taħt is-Semestru Ewropew huma riflessi fir-rakkomandazzjonijiet (1) sa (4) hawn taħt.
- (26) Fid-dawl ta' din il-valutazzjoni, il-Kunsill eżamina l-Programm ta' Konvergenza, u l-opinjoni tiegħu⁴ hija riflessa b'mod partikolari fir-rakkomandazzjoni (1) hawn taħt.

⁴ Taħt l-Artikolu 9(2) tar-Regolament (KE) Nru 1466/97.

B'DAN JIRRAKKOMANDA li r-Rumanija tiehu azzjoni fl-2016 u fl-2017 biex:

1. Tillimita d-devjazzjoni mill-obiettiv baġitarju fit-terminu medju fl-2016 u tikseb aġġustament fiskali annwali ta' 0,5% tal-PDG fl-2017, sakemm l-obiettiv baġitarju fit-terminu medju ma jkunx jista' jintlaħaq b'anqas sforz. Tiżgura l-applikazzjoni tal-qafas fiskali u ssahhaħ ulterjorment il-konformità mar-regoli tat-taxxa u l-gbir. Tiżgura li l-inizjattivi leġislattivi ma jimminawx iċ-ċertezza tad-dritt u ma tqeghidx friskju l-istabbiltà finanzjarja. Jekk neċessarju, tadotta miżuri li jnaqqsu tali riskji.
2. Issahhaħ is-servizzi tal-Aġenzija tal-Impjiegi Nazzjonali lil dawk li jhaddmu u lil dawk li qed ifittxu impjieg, b'mod partikolari billi s-servizzi jiġu personalizzati għall-profil ta' dawk li qed ifittxu impjieg, biex ikun hemm rabta aħjar mal-assistenza soċjali, inkluż is-servizzi soċjali, u jilhq u liż-żgħażaġh li mhumiex reġistrati. Tistabbilixxi, b'konsultazzjoni ma' shab soċjali, kriterji objettivi għat-twaqqif ta' paga minima. Tiehu azzjoni biex tipprevjeni tluq bikri mill-iskola u żżid l-għoti ta' edukazzjoni ta' kwalità, b'mod partikolari fost ir-Rom. Tadotta l-ugwalizzazzjoni tal-età tal-pensjoni għall-irġiel u għan-nisa.
3. Twaqqaf pagamenti informali fis-sistema tal-kura tas-saħha u żżid id-disponibbiltà tal-kura tal-pazjenti ta' barra. Issahhaħ l-indipendenza u t-trasparenza tal-immanigġjar ta' riżorsi umani fl-amministrazzjoni pubblika. Tissimplifika l-proċeduri amministrattivi għal negozji u għall-pubbliku. Issahhaħ il-governanza korporattiva ta' intrapriżi tal-Istat.
4. Ittejjeb l-aċċess għal servizzi pubbliċi integrati, testendi l-infrastruttura bażika u tħaddan diversifikazzjoni ekonomika, b'mod partikolari f'żoni rurali. Tadotta u timplimenta il-pjan direttur tat-trasport. Issahhaħ il-prijoritizzazzjoni u t-tnejja ta' proġetti ta' investiment pubbliku.

Magħmul fi Brussell,

*Għall-Kunsill
Il-President*
